

**METODICKÝ LIST ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A SLOVENSKEJ LITERATÚRY
GYMNÁZIUM SO ŠTVORROČNÝM VZDELÁVACÍM PROGRAMOM**

<i>Názov vyučovacieho projektu/metodického listu/vedenie témy</i>
Integrovaná zložka: Komunikácia a sloh a jazyková komunikácia Téma: Domov a bývanie
<i>Opis úlohy/zadanie</i>
Metodický list je zameraný na rozvíjanie všeobecných a komunikačných jazykových kompetencií pre žiakov gymnázia s vyučovacím jazykom maďarským. Námety na aktivity sú určené na cca 9 vyučovacích hodín v komunikačnej téme domov a bývanie. <i>Námety na aktivity:</i> 1. Na začiatku každej vyučovacej hodiny sa odporúča aplikovať vhodné cvičenie na uvedenie žiakov do slovenského jazyka. Je možné hodinu začať krátkymi situačnými dialógmi v rôznych situáciách (napr. požiadanie o informáciu, ospravedlnenie, predstavovanie...).2. Aktivita slúži na opakovanie toho, čo sa žiaci v rámci témy bývanie naučili na nižšom strednom stupni vzdelávania. Nie všetci žiaci sú v prvom ročníku na rovnakej jazykovej úrovni, preto sa odporúča zisťovať jazykové zručnosti žiakov rôznymi aktivitami. Učiteľ rozdelí žiakov do menších skupín, prípadne do dvojíc. Každá skupina dostane opis jednej miestnosti domu/bytu. Po uplynutí daného času „hovorca“ skupiny opíše danú miestnosť aj so zariadením. Ostatní pozorne počúvajú, prípadne ho môžu doplniť, opraviť. 3. Aktivita je zameraná na čítanie s porozumením. Žiaci si prečítajú text v učebnici. Neznáme výrazy si vyhľadajú v prekladovom slovníku. Učiteľ zadáva žiakom otázky, aby zistil, či textu porozumeli. Následne vyzve niektorého žiaka, aby stručne prerozprával obsah prečítaného textu. Formou riadeného rozhovoru sa žiaci k textu vyjadria tak, že sformulujú svoj názor k prečítanému textu. Je pravdepodobné, že žiaci budú mať odlišné názory – učiteľ necháva žiakom priestor na presvedčenie ostatných o správnosti svojho tvrdenia, stanoviska. Dôležité je, aby komunikovali na danú tému, dokázali vyjadriť svoj názor a argumentovať. Na záver tejto aktivity vyriešia úlohy v učebnici. 4. V rámci ďalšej aktivity učiteľ ukazuje žiakom obrázky (rodinný dom, panelák, kaštieľ, obytný prives, chata, palác, maják, mlyn, stan, chalupa, prípadne iné) a pýta sa ich napríklad, že keby si mohli vybrať miesto na bývanie z daných možností, ktorej by dali prednosť a prečo?/kde by z daných možností vôbec nechceli bývať a prečo?/ktoré náhradné bývanie by si z možností vybrali a prečo... Každý žiak by mal dostať možnosť sa vyjadriť a zdôvodniť svoje stanovisko. 5. Aktivita je zameraná na gramatické učivo. Žiaci si pomocou úloh v učebnici precvičujú tvorenie správnych tvarov slovies v rámci komunikačnej témy. Učiteľ má k dispozícii texty, v ktorých chýbajú slovesá. Žiaci aplikujú získané vedomosti o tvorení správnych tvarov slovies. Okrem toho môže učiteľ zadávať žiakom aj tvorbu dialógov (napr. na tému: zariadíme si dom/byt..., kupujeme domáce spotrebiče..., zariadím si izbu...), v rámci ktorých žiaci prakticky aplikujú správne slovesné tvary. 6. Aktivita je zameraná na počúvanie s porozumením. Žiaci si vypočujú text z nahrávky a potom dopĺňajú vynechané slová v texte. Potom si opakovane vypočujú text a po krátkej príprave reprodujú jeho obsah. 7. Žiaci prečítajú text o spotrebičoch v domácnosti. Po reprodukcii prečítaného textu si žiaci pripravujú „ústny sloh“ na tému Domáce spotrebiče v našom živote.

METODICKÝ LIST ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A SLOVENSKEJ LITERATÚRY GYMNÁZIUM SO ŠTVORROČNÝM VZDELÁVACÍM PROGRAMOM

Učiteľ žiakom ponechá čas na tvorbu textu. Po uplynutí tohto času žiaci porozprávajú, o čom písali. Pri aktivite učiteľ monitoruje jej priebeh, v prípade potreby usmerňuje žiakov v jej ďalšom riešení.

8. Aktivita je zameraná na utvrdzovanie učiva.

Učiteľ rozdelí žiakov do menších skupín. Každá skupina dostane inú úlohu, napr. opis domu/bytu, časti domu ako budovy, zariadenie domu/bytu, vybavenie domácnosti, bývanie v meste a na dedine, skrášľovanie domu/bytu, vonkajšie prostredie... Po krátkej príprave každá skupina referuje.

V ďalšej časti hodiny učiteľ vysvetlí žiakom neurčité slovesné tvary. Žiaci si používanie neurčitých tvarov sloviess precvičujú pomocou úloh v učebnici.

9. Aktivita je zameraná na počúvanie s porozumením. Žiaci si vypočujú súvislý text z nahrávky. Prípadné neznáme výrazy si vyhľadajú v prekladovom slovníku. Na zisťovanie pochopenia textu žiaci odpovedajú na otázky učiteľa. Následne po krátkej príprave reprodukujú obsah vypočutého textu. V ďalšej časti hodiny formou riadeného rozhovoru sa porozprávajú o vypočutom texte. Pri komunikácii dbajú na jazykovú správnosť, najmä na správne používanie slovesných tvarov.

Poznámka:

Učivo v učebnici je usporiadané do blokov, v rámci ktorých sa najprv uvádza učivo z konverzácie, potom gramatika a napokon sloh. Odporúča sa však, aby na každej vyučovacej hodine boli integrované všetky vyššie uvedené časti, aby sa gramatika nepreberala izolovane, ale vždy v rámci komunikačnej témy.

Podmienky realizácie úloh

Frontálna práca, individuálna práca, skupinová práca, práca vo dvojiciach
Pomôcky: učebnica¹, obrázky, zvukové nahrávky, on-line slovníky...

Čo sa úlohou preverí/aké kompetencie preverujeme, overujeme

Všeobecné kompetencie – vedome získavať nové vedomosti a zručnosti, opakovať si osvojené vedomosti a dopĺňať si ich, udržať pozornosť pri prijímaní informácií, pochopiť zámer zadanej úlohy, účinne spolupracovať vo dvojiciach i v pracovných skupinách, aktívne využívať slovenský jazyk.

Komunikačné kompetencie

Kognitívne kompetencie

Sociálne kompetencie

Predmetové kompetencie

Žiak dokáže:

- porozumieť vypočutým textom,
- porozumieť prečítaným textom,
- reprodukovať vypočutý/prečítaný text,
- podrobne opísať miestnosti a zariadenie domu/bytu,
- správne používať slovesá v rámci komunikačnej témy,
- povedať svoje predstavy o bývaní,
- jednoduchými vetami a spoločensky vhodne vyjadriť svoj postoj k obsahu komunikácie,
- formulovať jednoduché vety a súvetia v rámci komunikačnej témy,

¹ Répássyová, E.: *Slovenský jazyk pre 1. ročník stredných škôl s VJM*. Bratislava : SPN 2009, s. 22 – 23. ISBN 978-80-10-01760-7

METODICKÝ LIST ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A SLOVENSKEJ LITERATÚRY GYMNÁZIUM SO ŠTVORROČNÝM VZDELÁVACÍM PROGRAMOM

- správne formulovať a poskytnúť informáciu,
- viesť dialóg v bežných životných situáciách,
- vyjadriť poďakovanie, ospravedlnenie,
- komunikovať v bežných spoločenských situáciách,
- využívať základné funkcie jazyka s cieľom poskytnúť a vyhľadať informácie,
- vyjadriť a zisťovať postoj, presvedčenie.

Vzdelávacie štandardy, ktorých predmetov sa plnia/prierezové témy

Metodický list je zameraný na rozvíjanie všeobecných a komunikačných jazykových kompetencií pre žiakov gymnázia s VJM.

Výkonový štandard

Komunikácia a sloh:

- komunikačné témy: opísať svoj domov a zariadenie, vybavenie domácnosti, porovnať život v meste a na dedine, výhody a nevýhody rôznej formy bývania, hovoriť o súčasných trendoch v bývaní, povedať svoje predstavy o bývaní, pomenovať základné časti domu ako budovy;
- rečovo-komunikačné zámery: pochopiť rečový zámer partnera v bežných komunikačných situáciách, pochopiť podstatu autentických slovenských rozhovorov a súvislých prejavov, v ktorých hovoriaci používa hovorovú podobu slovenčiny v prirodzenom tempe, zaujať stanovisko k niečomu, porozumieť hlavným myšlienkam rôznych textov, postrehnúť hlavnú myšlienku počutého textu, porozumieť explicitne a implicitne vyjadreným myšlienkam v hovorenom alebo vypočutom texte, samostatne tvoriť ústne formy spoločenského styku, nadviazať komunikáciu s osobami hovoriacimi po slovensky v danej spoločenskej situácii, začať, rozvíjať a ukončiť rozhovor v bežných komunikačných situáciách, komunikovať v rámci komunikačných tém, správne formulovať informáciu a poskytnúť informáciu;
- pojmové okruhy: správne použiť výrazy vyjadrujúce existenciu, správne vyjadriť vlastníctvo a vlastníka s dôrazom na praktické používanie správnych tvarov privlastňovacích zámen, vyjadriť kvalitatívne a kvantitatívne vzťahy s dôrazom na praktické používanie správnych tvarov prídavných mien a čísloviek, vyjadriť priestorové a časové vzťahy, vyjadriť logické vzťahy, jednoduchými vetami a spoločensky vhodne vyjadriť svoj postoj k obsahu komunikácie, zvoliť vhodný spoločenský tón komunikácie;
- čítanie: plynulo čítať texty so správnou intonáciou a výslovnosťou, čítať s porozumením neznáme texty, vyhľadať a určiť v texte kľúčové slová a základné informácie, porozumieť explicitne a implicitne vyjadreným myšlienkam, vyvodiť z textu informácie, ktoré v ňom nie sú uvedené priamo, ale z neho vyplývajú, orientovať sa v jednoduchých informačných textoch v slovenskom jazyku, samostatne vyhľadávať informácie v slovníkoch, príručkách;
- sloh: správne formulovať a poskytnúť informáciu, viesť dialóg v bežných životných situáciách, vyjadriť poďakovanie, ospravedlnenie.

Jazyková komunikácia:

- morfológia: správne tvoriť gramatické tvary slovies rôzneho druhu, správne časovať jednoduché a zložené slovesné tvary, používať jednotlivé druhy slovies, používať správne tvary najfrekventovanejších zvrtných slovies, správne používať vo svojom prejave dokonavé a nedokonavé slovesá, správne používať zložené slovesné tvary v minulom a v budúcom čase, rozoznať a správne používať určité a neurčité slovesné tvary, používať frekventované slovesné väzby,

METODICKÝ LIST ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A SLOVENSKEJ LITERATÚRY GYMNÁZIUM SO ŠTVORROČNÝM VZDELÁVACÍM PROGRAMOM

- syntax: samostatne tvoriť jednoduché holé a rozvité vety s rôznou modalitou, pričom dodržiava správny slovosled, samostatne tvoriť zložené vety v rámci komunikačnej témy.

Obsahový štandard

Komunikácia a sloh:

- komunikačné témy: vybavenie domácnosti, domu, vonkajšie prostredie, rastliny a zvieratá v najbližšom okolí, bývanie v meste a na dedine, trvalé a prechodné bývanie, ekologické bývanie, utváranie životného prostredia – skrášľovanie bytu, okolia, mesta/dediny, starostlivosť o čistotu prostredia, časti domu ako budovy.
- rečovo-komunikačné zámery: vyjadrenie vlastnej mienky, názoru, stanoviska, vyjadrenie presvedčenia, vedomosti, informovanosti, návrhu, spokojnosti/nespokojnosti, radosti, prekvapenia, získavanie informácie, informovanie niekoho, presvedčenie partnera o pravdivosti svojho tvrdenia, o správnosti stanoviska,
- pojmové okruhy: vyjadrenie existencie, vlastníctva a vlastníka, vyjadrenie priestorových, kvalitatívnych a kvantitatívnych vzťahov, vyjadrenie logických vzťahov, vyjadrenie modality,
- čítanie: plynulé hlasné čítanie, samostatné čítanie s porozumením, študijné čítanie, vyhľadávanie základných informácií v texte, vyhľadanie základných informácií, ktoré sú pre žiaka zaujímavé, potrebné alebo dôležité.
- sloh: štylizácia krátkych ústnych prejavov podľa komunikačných situácií – ospravedlnenie, poďakovanie, vyjadrenie súhlasu a nesúhlasu, požiadanie o informáciu.

Jazyková komunikácia:

- morfológia: slovesá – plnovýznamový slovný druh, používanie správnych tvarov sloves v rámci komunikačnej témy, neurčité slovesné tvary: neurčitok, prechodník, činné prídavné príslovie, trpné prídavné príslovie, slovesné podstatné meno;
- syntax: tvorenie jednoduchých a zložených viet v rámci komunikačnej témy.

Autor: Mgr. Andrea Döményová

Recenzent: PaedDr. Aladár Juhász